

Wyrok z dnia 8 kwietnia 1999 r.

II UKN 552/98

Związek niezdolności do pracy z pobytem w więzieniu na mocy skazania w latach 1944-1956 przez sądy wojskowe ustala komisja lekarska do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, nie zaś wojskowa komisja lekarska (art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 142, poz. 950 ze zm.).

Przewodniczący: SSN Barbara Wagner (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Beata Gudowska, Stefania Szymańska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 8 kwietnia 1999 r. sprawy z wniosku Daniela S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w B. o rentę inwalidy wojennego, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 26 sierpnia 1998 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 26 sierpnia 1998 r. [...] oddalił apelację Daniela S. od wyroku Sądu Wojewódzkiego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Białymstoku z dnia 14 kwietnia 1998 r. [...], oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w B. odmawiającej przyznania skarżącemu renty inwalidy wojennego. Sąd ustalił, że Daniel S. w latach 1946-1956 przebywał w więzieniu z przyczyn politycznych. Zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. Nr 13, poz. 68 ze zm.) w związku z art. 12 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 97, poz. 950 ze zm.) musi zachodzić związek między obecnym stanem zdrowia czyniącym

inwalidą a okresem pobytu w więzieniu. Według opinii biegłych - kardiologa, reumatologa, okulisty, psychiatry i chirurga szczękowego - między stanem zdrowia wnioskodawcy i jego pobyt w więzieniu nie zachodzi związek przyczynowy. Przebyte w więzieniu choroby - szkorbut, paradontoza i zanik wyrostków zębodołowych nie stanowią przyczyny niezdolności Daniela S. do pracy. Biegła okulistka rozpoznała u ubezpieczonego ślepotę zanikową gałki ocznej lewej - stan po przebytych zapaleniu błony naczyniowej i po okołonaczyniowym zapaleniu siatkówki oka lewego, odwarstwienie siatkówki oka lewego, w wywiadzie krótkowzroczność małego stopnia oka prawego. Schorzenia powyższe czynią wprawdzie Daniela S. inwalidą III grupy jednak nie mają związku z jego pobyt w więzieniu. Jednocześnie powstała w wyniku wtórnego odwarstwienia siatkówki po przebytych stanach zapalnych błony naczyniowej i okołonaczyniowym zapaleniu siatkówki oka lewego.

Daniel S. zaskarżył ten wyrok kasacją. Wskazując jako jej podstawę naruszenie przepisów postępowania, a to: art. 217 § 1 KPC - przez odmowę przesłuchania świadków na okoliczność jego stanu zdrowia, warunków odbywania kary pozbawienia wolności i sytuacji skazanych, art. 233 § 2 KPC - przez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z akt spraw karnych: [...] Wojskowego Sądu Rejonowego w Gdańsku, [...] Sądu Wojewódzkiego w Gdańsku [...], wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającego go wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Zdaniem skarżącego, „sprawa nie dojrzała do merytorycznego jej rozpoznania”. Opinie biegłych „nie są wszechstronne”. Twierdził, że w czasie śledztwa doznał „uszkodzenia oka i nabył się różnych dolegliwości, które znalazły swe odzwierciedlenie w uzasadnieniu postanowienia o zasądzeniu odszkodowania za powstałą szkodę i z tytułu zadośćuczynienia”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 12 ust. 3 w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach, za inwalidztwo pozostające w związku z pobyt w więzieniu na mocy skazania w latach 1944-1956 przez sądy wojskowe uważa się inwalidztwo będące następstwem zranień, kontuzji bądź innych obrażeń lub chorób „powstałych w związku z tym pobyt w więzieniu”. Sąd ustalił, że Daniel S. przebywał w więzieniu i jest inwalidą III grupy, ale jego częściowa niezdolność do pracy (według art. 10 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie ustaw o zaopa-

trzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym, Dz.U. Nr 100, poz. 461) nie pozostaje w związku z pobytem w więzieniu. Skarżący nie kwestionuje ustaleń Sądu dotyczących oceny jego obecnego stanu zdrowia. Kwestionuje ustalenie w przedmiocie braku związku niezdolności do pracy z uwięzieniem.

Okolicznością sporną w rozpoznawanej sprawie, a zarazem istotną dla jej rozstrzygnięcia, był zatem związek owej częściowej niezdolności wnioskodawcy do pracy z pobytem w więzieniu. Na wyjaśnienie tej właśnie okoliczności skierowane było postępowanie dowodowe zarówno w pierwszej, jak i drugiej instancji.

Zgodnie z art. 217 KPC sąd może odmówić dopuszczenia dowodu, jeżeli okoliczności sporne uzna za dostatecznie wyjaśnione. Dysponentem kompetencji przewidzianej w powołanym przepisie jest sąd. Sąd zatem decyduje czy zachodzi potrzeba prowadzenie dalszego postępowania dowodowego. Sąd nie ma obowiązku dopuszczenia wszelkich dowodów wnioskowanych przez strony procesowe i prowadzenia postępowania aż do czasu uzyskania dowodu korzystnego dla strony wnioskującej jego przeprowadzenie. Zarzut naruszenia art. 217 § 2 KPC byłby uzasadniony, jeżeli sąd odmówiłby przeprowadzenia wnioskowanego dowodu pomimo niewyjaśnienia okoliczności spornych. Sądy obu instancji prowadziły postępowanie dowodowe w celu wyjaśnienia czy między pobytem wnioskodawcy w więzieniu a jego inwalidztwem III grupy zachodzi związek przyczynowy, uzyskując identyczny rezultat, zgodny nadto z orzeczeniem lekarskim wydanym w postępowaniu rentowym. W tej sytuacji nie można podzielić zarzutu naruszenia art. 217 KPC.

Sąd na podstawie opinii biegłych różnej specjalności ustalił brak związku pobytu Daniela S. w więzieniu z jego niezdolnością do pracy. W postępowaniu apelacyjnym Sąd drugiej instancji przeprowadził uzupełniający dowód z opinii biegłej okulistki. Ta jednoznacznie wskazała jako przyczynę jednoocności wnioskodawcy wtórne odwarstwienie siatkówki po przebytych stanie zapalnym błony naczyniowej i okołonaczyniowym zapaleniu siatkówki oka lewego. Ani w roku 1965 podczas leczenia szpitalnego ani obecnie nie stwierdzono u Daniela S. zmian pourazowych. Konkluzje zawarte w opiniach biegłych są zgodne z treścią orzeczeń komisji do spraw inwalidztwa i zatrudnienia.

Orzeczenie o związku stanu zdrowia z pobytem w więzieniu nie wymaga konsultacji z przedstawicielem związku kombatanatów. Ustala go, zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o kombatantach, komisja lekarska do spraw inwalidztwa i zatrudnienia. Przedmiotem odesłania z art. 12 ust. 1 do przepisów o zaopatrzeniu inwalidów wo-

jennych i wojskowych oraz ich rodzin są „świadczenia pieniężne i inne uprawnienia”. Dlatego art. 57 tejże ustawy, przyznający wojskowej komisji lekarskiej kompetencje do ustalania związku zranień, kontuzji i innych obrażeń, nie ma zastosowania ani wprost ani odpowiednio w odniesieniu do kombatantów.

Twierdzenie wnioskodawcy, że jego obecny stan zdrowia pozostaje w związku z pobytem w więzieniu, wynikające z subiektywnego przekonania o jego zasadności oraz z poczucia krzywdy nie zostało potwierdzone żadnym dowodem. Notoryjnie znane są warunki odbywania w latach pięćdziesiątych kary pozbawienia wolności za przekonania polityczne. Jednak przekroczenie przez sąd wyznaczonych w art. 233 § 2 KPC granic swobodnej oceny dowodów znaczy dowolność, arbitralność, woluntaryzm. W rozpoznawanej sprawie nie miało to miejsca.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393¹² KPC, orzekł jak w sentencji.

=====